Gastouderopvang De Vrije Ontdekkers
Spijkenisse
Aangesloten bij Gastouderbureau 4Kids
LRK-nummer: 299895270
Versie: september 2026
www.devrijeontdekkers.nl

Inhoudsopgave

1. Welkom bij De Vrije Ontdekkers en even voorstellen 4
2. Pedagogische kernprincipes De Vrije Ontdekkers 4
2.1 Warm en responsief, met duidelijke grenzen 5
2.2 Observeren en aansluiten bij de ontwikkeling 5
2.3 Ruimte voor vrij spel en verveling 6
2.4 Vrij bewegen en motorische ontwikkeling 6
2.5 Uitdaging en verantwoord risicovol spelen 7
2.6 Zelfstandigheid: helpen om het zelf te doen 7
2.7 Voeding en leren eten 8
2.8 Fles- en speengebruik 9
2.9 Grenzen en logische gevolgen 10
2.10 Zindelijkheidsontwikkeling 10
2.11 Samenwerking met ouders 11
3. Werken vanuit de vier pedagogische basisdoelen 12
3.1 Emotionele veiligheid 12
3.2 Persoonlijke competenties 13
3.3 Sociale competenties 14
3.4 Normen, waarden en christelijke identiteit 15
4. Ontwikkeling volgen en bespreken 16
5. Omgangsregels binnen De Vrije Ontdekkers 16
6. Een dag bij De Vrije Ontdekkers 18
6.1 Wennen aan de opvang 18
6.2 Dagritme 18
7. Eten en drinken bij De Vrije Ontdekkers 19
8. Opvangomgeving 20
9. Veiligheid binnen de opvang en Meldcode 21
9.1 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling 21
9.2 Veiligheid en gezondheid 21
9.3 Vaccinatiebeleid 22

10. Actualisatie en toepassing 23
11. Bronnen en geraadpleegde richtlijnen 23
11.1 Pedagogiek en kinderopvang 23
11.2 Spel, beweging en ontwikkeling 24
11.3 Voeding en leren eten 24
11.4 Veiligheid en gezondheid 24

1. Welkom bij De Vrije Ontdekkers en even voorstellen

Welkom bij Gastouderopvang De Vrije Ontdekkers. Ik bied kleinschalige dagopvang aan kinderen van 0 tot 4 jaar in een warme, huiselijke en vertrouwde omgeving.

In dit pedagogisch werkplan beschrijf ik hoe ik mijn pedagogische visie in de dagelijkse opvang toepas. Het vormt een praktische uitwerking van het pedagogisch beleid van Gastouderbureau 4Kids en van de vier pedagogische basisdoelen binnen de Nederlandse kinderopvang:

- Het bieden van emotionele veiligheid;
- Het bevorderen van persoonlijke competenties;
- Het bevorderen van sociale competenties;
- Het overdragen van normen en waarden.

Mijn naam is Josefina. Ik ben getrouwd, moeder van Mila en Micah en verwacht ons derde kindje. Ik heb het diploma mbo-niveau 2 Zorg & Welzijn en beschik over de diploma's en certificaten die nodig zijn voor het gastouderschap.

Mijn werkwijze is Montessori-geïnspireerd. Ik observeer wat een kind al kan, waar het belangstelling voor toont en welke volgende stap passend is. Kinderen krijgen ruimte om zelfstandig te ontdekken, bewegen en oefenen, met begeleiding en duidelijke grenzen die passen bij hun leeftijd, ontwikkeling en veiligheid.

Mijn geloof in Jezus speelt eveneens een belangrijke rol in mijn visie. Waarden als liefde, geduld, vergeving en zorg voor elkaar zijn zichtbaar in de manier waarop ik met kinderen en ouders omga.

Door de kleinschalige opvang kan ik ieder kind goed leren kennen en persoonlijke aandacht bieden. Daarbij kijk ik regelmatig kritisch naar mijn eigen handelen en pas ik mijn werkwijze aan wanneer nieuwe inzichten, veranderingen in wet- en regelgeving of de behoeften binnen de opvang daar aanleiding toe geven.

Dit werkplan wordt daarom periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgewerkt. Met 'ouders' bedoel ik in dit document ook andere wettelijke verzorgers.

2. Pedagogische kernprincipes De Vrije Ontdekkers

Binnen De Vrije Ontdekkers stem ik mijn begeleiding af op de leeftijd, ontwikkeling, het temperament en de behoeften van ieder kind. Tegelijkertijd werk ik vanuit een herkenbare pedagogische basis die richting geeft aan mijn dagelijkse handelen.

Individuele begeleiding betekent daarom niet dat mijn volledige werkwijze per gezin verandert. De onderstaande kernprincipes vormen de vaste basis van mijn opvang. Tijdens de kennismaking bespreek ik deze uitgangspunten met ouders, zodat zij bewust kunnen beoordelen of mijn manier van werken bij hun gezin past.

2.1 Warm en responsief, met duidelijke grenzen

Jonge kinderen hebben een volwassene nodig die hun signalen probeert te begrijpen en hen helpt omgaan met gevoelens en spanning. Ik observeer wat een kind laat zien en reageer met nabijheid, troost, woorden of praktische ondersteuning, passend bij de leeftijd en de situatie. Zo help ik kinderen stap voor stap bij het herkennen en reguleren van hun emoties. Responsief begeleiden betekent voor mij niet dat iedere wens van een kind wordt gevolgd of dat iedere grens onderhandelbaar is. Als volwassene blijf ik verantwoordelijk voor veiligheid, gezondheid, respectvolle omgang en een voorspelbare structuur. Ik geef grenzen daarom rustig, duidelijk en zo consequent mogelijk aan. Een kind mag boos, verdrietig of teleurgesteld zijn wanneer iets niet kan. Ik erken die emotie en bied ondersteuning, zonder een passende grens alleen vanwege de emotionele reactie te veranderen.

Binnen veilige en duidelijke kaders krijgen kinderen zoveel mogelijk ruimte om zelf te kiezen, ontdekken en oefenen. Wanneer iets niet mogelijk is, leg ik waar passend kort uit waarom en bied ik zo mogelijk een alternatief. Zo combineer ik warmte en responsiviteit met structuur en begrenzing.

2.2 Observeren en aansluiten bij de ontwikkeling

‘Volg het kind’ is binnen mijn Montessori-geïnspireerde werkwijze een belangrijk uitgangspunt. Daarmee bedoel ik dat ik zorgvuldig observeer waar een kind in zijn ontwikkeling staat, welke interesses het laat zien en welke ondersteuning op dat moment passend lijkt. Op basis van deze observaties bied ik materialen, activiteiten en dagelijkse oefenmomenten aan die aansluiten bij wat een kind al kan en bij een mogelijke volgende stap. Ik probeer daarbij een balans te vinden: voldoende uitdaging om iets nieuws te kunnen oefenen, zonder dat de verwachting niet passend is voor de leeftijd of ontwikkeling.

Aansluiten bij het kind betekent niet dat het kind de volledige invulling van de dag of iedere pedagogische beslissing bepaalt. Als volwassene blijf ik verantwoordelijk voor veiligheid, gezondheid, het dagritme en respectvolle omgang. Binnen die kaders krijgt het kind passende keuzes en ruimte om in het eigen tempo te ontdekken en oefenen. Ieder kind ontwikkelt zich anders. Het ene kind heeft meer tijd, herhaling of nabijheid nodig, terwijl een ander kind eerder toe is aan meer zelfstandigheid. Daarom pas ik de hoeveelheid ondersteuning waar mogelijk aan, zonder kinderen onderling met elkaar te vergelijken.

2.3 Ruimte voor vrij spel en verveling

Binnen De Vrije Ontdekkers hoeft niet ieder moment door een volwassene te worden ingevuld. Naast aangeboden activiteiten is er bewust ruimte voor vrij spel, rust en momenten waarop een kind even niet weet wat het wil doen.

Ik zie een kort moment van verveling niet direct als een probleem dat ik moet oplossen. Ik geef kinderen, passend bij hun leeftijd en ontwikkeling, tijd om rond te kijken, zelf materiaal te kiezen, iets te bedenken of aansluiting te zoeken bij het spel van een ander. Ik bied een veilige en uitnodigende omgeving met passend materiaal, maar neem niet voortdurend de leiding over het spel en voel mij niet verantwoordelijk om kinderen de hele dag te vermaken.

Vrij en zelfgestuurd spel biedt kinderen mogelijkheden om eigen initiatief, verbeeldingskracht, concentratie en probleemoplossend vermogen te oefenen. Dit betekent niet dat ieder kind zonder hulp tot spel komt. Wanneer een kind langere tijd niet tot spelen komt, onrustig of teruggetrokken blijft of zichtbaar ondersteuning nodig heeft, observeer ik wat er speelt. Waar passend help ik het kind op weg met nabijheid, een kleine suggestie, een materiaal of door kort mee te spelen.

Ruimte voor verveling betekent daarom niet dat aandacht, contact of passende stimulering wordt onthouden. Het betekent dat een kind niet bij ieder stil of zoekend moment onmiddellijk door een volwassene wordt vermaakt.

2.4 Vrij bewegen en motorische ontwikkeling

Kinderen hebben gedurende de dag regelmatig ruimte nodig om vrij en gevarieerd te bewegen. Bij baby’s bied ik daarom veel gelegenheid voor spelen op een stevige en veilige ondergrond. Wanneer zij wakker zijn en ik toezicht houd, kunnen zij onder andere op hun rug en buik liggen, kijken, reiken, grijpen, rollen en zich stap voor stap leren verplaatsen.

Ik gebruik binnen mijn opvang geen wipstoeltjes. Dit is een bewuste pedagogische keuze waarmee ik wil voorkomen dat een baby onnodig lang in een vaste of ondersteunde houding verblijft. De box gebruik ik beperkt, bijvoorbeeld wanneer dit tijdelijk nodig is voor de veiligheid. De box is geen vaste speelplek en vervangt het vrije bewegen op de grond niet.

In principe plaats ik een baby niet doelgericht in een ontwikkelingshouding die het nog niet zelfstandig kan aannemen, bijvoorbeeld rechtop zitten om het zitten te oefenen. Ik bied liever een veilige omgeving en passende bewegingsmogelijkheden waarin een kind zelf kan oefenen en nieuwe houdingen kan ontdekken. Daarbij kijk ik naar de ontwikkeling, mogelijkheden en eventuele bijzonderheden van het individuele kind.

Motorische ontwikkeling verloopt niet bij ieder kind in hetzelfde tempo of volgens precies dezelfde volgorde. Ik vergelijk kinderen daarom niet voortdurend met elkaar. Wanneer ik opvallende asymmetrie, weinig bewegingsvariatie of andere bijzonderheden in de ontwikkeling waarneem, bespreek ik dit met de ouders. Het is vervolgens aan de ouders om zo nodig advies te vragen aan het consultatiebureau of een andere passende zorgprofessional. Wanneer een kind

vanwege een medische of ontwikkelingsgerichte reden specifieke begeleiding nodig heeft, bespreek ik met de ouders wat binnen de opvang verantwoord en uitvoerbaar is.

2.5 Uitdaging en verantwoord risicovol spelen

Kinderen ontdekken hun lichamelijke mogelijkheden door te bewegen, klimmen, balanceren, proberen en herhalen. Daarbij kan een activiteit spannend zijn en bestaat soms de mogelijkheid dat iets niet meteen lukt of dat een kind valt. Ik probeer niet ieder klein en passend risico vooraf weg te nemen, omdat kinderen ook ruimte nodig hebben om ervaring op te doen.

Ik maak onderscheid tussen een passend risico en een gevaar. Bij een passend risico kan een kind, met begeleiding die past bij de leeftijd en ontwikkeling, de uitdaging enigszins waarnemen en ermee leren omgaan. Een gevaar is een situatie waarvan het kind de mogelijke gevolgen nog niet kan herkennen of overzien. Zulke gevaren voorkom of beëindig ik.

Voordat ik ingrijp, kijk ik onder andere naar de leeftijd, motorische vaardigheden, ervaring en concentratie van het kind, de omgeving en de mogelijke ernst van een val of ander incident. Bij baby's en jonge peuters blijf ik dichterbij en neem ik meer verantwoordelijkheid over. Naarmate een kind meer vaardigheden en inzicht ontwikkelt, kan het binnen veilige grenzen meer ruimte krijgen om zelf te proberen.

Ik bied bijvoorbeeld gelegenheid om op een passende hoogte te klimmen, over verschillende ondergronden te bewegen of het evenwicht te oefenen. Ik blijf beschikbaar en grijp in wanneer de mogelijke gevolgen niet passen bij wat het kind kan overzien of opvangen.

Deze manier van begeleiden biedt kinderen mogelijkheden om hun motorische vaardigheden, lichaamsbesef, probleemoplossend vermogen en vertrouwen in het eigen handelen te oefenen. Dat betekent niet dat ieder risico wordt toegestaan of dat een ongeval volledig kan worden uitgesloten. Veiligheid, toezicht en een bewuste inschatting blijven altijd onderdeel van mijn verantwoordelijkheid.

2.6 Zelfstandigheid: helpen om het zelf te doen

Zelfstandigheid betekent voor mij niet dat een kind alles zo vroeg mogelijk zonder hulp moet kunnen. Het betekent dat een kind, passend bij de leeftijd en ontwikkeling, gelegenheid krijgt om actief mee te doen, vaardigheden te oefenen en steeds meer zelf te proberen.

Ik observeer wat een kind al kan en welke volgende stap binnen bereik lijkt te liggen. Vervolgens creëer ik bewust momenten waarop het kind die vaardigheid kan oefenen. Ik wacht daarbij niet altijd totdat een kind zelf om een nieuwe uitdaging vraagt. Jonge kinderen kiezen begrijpelijkerwijs

soms voor wat gemakkelijk of vertrouwd is en hebben een volwassene nodig die nieuwe mogelijkheden opmerkt en aanbiedt.

Waar nodig doe ik een handeling eerst voor, deel ik deze op in kleine stappen of geef ik gerichte ondersteuning. Wanneer het kind meer zelf kan, bouw ik mijn hulp geleidelijk af. Als een stap nog te moeilijk blijkt, pas ik mijn verwachting of ondersteuning aan. Ik probeer daarbij aan te moedigen zonder van zelfstandig handelen een prestatie of strijd te maken.

Naarmate kinderen zich ontwikkelen, betrek ik hen bijvoorbeeld bij zelf eten en drinken, handen wassen, aan- en uitkleden, schoenen aantrekken, opruimen, meehelpen aan tafel en het ontwikkelen van toiletvaardigheden. Morsen, opnieuw proberen en tijdelijk hulp nodig hebben horen bij dit leerproces.

Ik houd rekening met vermoeidheid, spanning, temperament, motorische mogelijkheden en andere individuele omstandigheden. Een kind mag hulp vragen en hoeft het niet alleen te doen. Ik blijf beschikbaar en verantwoordelijk, terwijl ik zo min mogelijk overneem wat het kind met passende ondersteuning zelf kan oefenen.

Deze aanpak biedt kinderen mogelijkheden om praktische vaardigheden, initiatief, doorzettingsvermogen en vertrouwen in het eigen handelen te ontwikkelen. Hoe en in welk tempo dit verloopt, verschilt per kind.

2.7 Voeding en leren eten

Binnen De Vrije Ontdekkers zijn eten en drinken rustige en gezamenlijke momenten. Ik bied gevarieerde, voedzame maaltijden aan en geef kinderen gelegenheid om verschillende smaken en structuren te leren kennen.

Rond de leeftijd van zes maanden start ik binnen de opvang met vaste voeding, wanneer een baby daar motorisch en ontwikkelingsmatig voldoende aan toe is. Ik kijk onder andere naar de hoofd- en rompcontrole, het vermogen om stabiel rechtop te zitten, voedsel vast te pakken en naar de mond te brengen en de belangstelling voor eten.

De basis van mijn werkwijze is een kin gestuurde manier van bijvoeden, geïnspireerd op de Rapley-methode. Geschikte voeding bied ik aan in zachte, veilige en passende stukken die een kind zelf kan pakken en eten. Voedingsmiddelen met een verhoogd verstikkingsrisico worden niet aangeboden of zodanig aangepast dat het risico wordt verkleind. Kinderen eten altijd zittend en onder direct toezicht.

Ik bied geen gepureerde hapjes aan die volledig door een volwassene worden gevoerd. Dit is een bewuste praktische keuze binnen mijn opvang en geen bewering dat deze methode voor ieder kind aantoonbaar beter is.

Niet ieder gerecht kan een jong kind direct volledig zelfstandig eten. Bij gerechten zoals rijkgevulde soep of pap help ik met voeren zolang dat nodig is. Naarmate het kind vaardiger wordt met een lepel, krijgt het steeds meer gelegenheid om dit zelf te proberen. Zelfstandig leren eten betekent voor mij dus niet dat passende hulp wordt geweigerd.

Ik bepaal wat er wordt aangeboden en op welke vaste momenten we eten. Het kind bepaalt of en hoeveel het daarvan eet. Ik dwing kinderen niet om te eten of hun bord leeg te maken. Eten wordt niet gebruikt als beloning of straf en ik probeer geen strijd van eetmomenten te maken.

Wanneer een maaltijd niet of nauwelijks wordt gegeten, bied ik in principe niet direct een afzonderlijke vervangende maaltijd aan. Bij het volgende vaste eetmoment krijgt het kind opnieuw passende voeding aangeboden. Wanneer een kind herhaaldelijk weinig eet, moeite heeft met bepaalde structuren of wanneer ik mij zorgen maak over de voedingsinname, bespreek ik mijn observaties met de ouders.

Bij een allergie, medische aandoening, ontwikkelingsachterstand of voedingsprobleem bespreek ik met ouders en zo nodig een betrokken zorgprofessional wat binnen de opvang veilig en praktisch uitvoerbaar is.

2.8 Fles- en speengebruik

Vanaf ongeveer zes maanden oefenen kinderen binnen de opvang met drinken uit een gewone beker. In het begin help ik door de beker vast te houden. Naarmate een kind vaardiger wordt, krijgt het steeds meer gelegenheid om zelfstandig te drinken.

Voor de eerste verjaardag kan borst- of kunstvoeding nog onderdeel zijn van het voedingspatroon. Een fles wordt binnen de opvang alleen tijdens een voedingsmoment en onder toezicht aangeboden. Kinderen krijgen geen fles mee in bed en drinken niet zelfstandig uit een fles tijdens het slapen.

Rond de eerste verjaardag bouw ik kunstvoeding uit een fles binnen de opvang af. Melk en andere passende dranken bied ik daarna uit een beker aan. Deze overgang bespreek ik vooraf met ouders, zodat zij weten wat zij binnen de opvang kunnen verwachten. Wanneer er een medische of voedingskundige reden is om hiervan af te wijken, bespreek ik wat op advies van een passende zorgprofessional mogelijk is.

Een fopspeen wordt binnen de opvang tot ongeveer één jaar uitsluitend gebruikt tijdens het slapen en niet tijdens vrij spel of andere dagelijkse activiteiten. Fopspenen zijn kindgebonden en worden hygiënisch bewaard. Zo wordt zoveel mogelijk voorkomen dat kinderen elkaars speen pakken of in de mond stoppen. Dit sluit aan bij de hygiënerichtlijn van het RIVM, waarin staat dat fopspenen kindgebonden moeten zijn.

Rond de leeftijd van één jaar wordt de fopspeen binnen de opvang volledig afgebouwd. Dit is een vaste keuze binnen mijn werkwijze. Een speen wordt niet gebruikt als vervanging voor menselijke nabijheid, troost of hulp bij het reguleren van emoties. Wanneer een kind verdrietig, moe of gespannen is, bied ik aandacht, lichamelijke nabijheid en andere passende ondersteuning.

Ik bespreek het afbouwen tijdig met ouders. Thuis hoeft de overgang niet op exact hetzelfde moment volledig afgerond te zijn, maar ouders moeten er wel mee instemmen dat hun kind binnen de opvang vanaf ongeveer één jaar geen speen meer gebruikt.

2.9 Grenzen en logische gevolgen

Binnen de opvang zijn veiligheid en respect voor elkaar en voor de omgeving belangrijk. Daarom geef ik grenzen duidelijk, rustig en zo voorspelbaar mogelijk aan. Kinderen van nul tot vier jaar zijn nog volop bezig met het ontwikkelen van impulsbeheersing. Wanneer gedrag zich herhaalt, betekent dit daarom niet automatisch dat een kind bewust ongehoorzaam is. Jonge kinderen hebben veel herhaling, begeleiding en oefening nodig.

Wanneer een kind iets doet wat onveilig is of een ander pijn doet, grijp ik direct in. Ik stop het gedrag, zorg eerst voor de veiligheid en benoem kort wat de grens is. Daarna laat ik zien wat het kind wél kan doen.

Als speelgoed bijvoorbeeld wordt gegooid terwijl het daar niet voor bedoeld is, laat ik zien hoe het gebruikt kan worden. Wanneer een kind behoefte heeft om te gooien, bied ik waar mogelijk geschikt materiaal aan, zoals een bal. Blijft het kind het speelgoed onveilig gebruiken, dan leg ik het tijdelijk weg en proberen we het op een later moment opnieuw.

Een logisch gevolg sluit rechtstreeks aan bij wat er is gebeurd en past bij de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Het is niet bedoeld om een kind bang te maken, te beschamen of te laten boeten. Als een kind materiaal blijft gebruiken om te knoeien nadat ik heb laten zien wat de bedoeling is, kan ik de activiteit beëindigen. Daarna ruimen we, voor zover het kind daartoe in staat is, samen op. Een ongelukje of iets wat tijdens het ontdekken misgaat, behandel ik niet als ongewenst gedrag.

Bij slaan, bijten, duwen of speelgoed afpakken stop ik het gedrag en besteed ik eerst aandacht aan het kind dat pijn heeft of hulp nodig heeft. Vervolgens help ik het andere kind om tot rust te komen en oefenen we, wanneer dat mogelijk is, een passend alternatief. Bijvoorbeeld wachten, iets vragen, ruilen of hulp bij mij zoeken.

Een kind mag boos, verdrietig of teleurgesteld zijn wanneer ik een grens stel. Ik erken die emotie en blijf beschikbaar voor troost en ondersteuning, maar de emotie verandert een noodzakelijke grens niet. Door rustig en consequent te handelen, bied ik kinderen de gelegenheid om stap voor stap te oefenen met veilig en respectvol gedrag.

2.10 Zindelijkheidsontwikkeling

Zindelijk worden is een ontwikkelingsproces dat vraagt om samenwerking, herhaling en een herkenbare aanpak thuis en binnen de opvang. Ik ondersteun kinderen hierbij op een rustige,

positieve en duidelijke manier. Ongelukjes horen bij het leerproces en worden zonder boosheid, straf of beschaming behandeld.

De eerste stappen van de zindelijkheidstraining worden door ouders thuis gestart. Bij voorkeur beginnen ouders hiermee op vrijdag, zodat zij gedurende meerdere opeenvolgende dagen met hun kind kunnen oefenen. De opvang sluit vervolgens aan bij wat thuis al in gang is gezet. Zo ligt de verantwoordelijkheid niet uitsluitend bij de opvang en krijgt het kind thuis en tijdens de opvang zoveel mogelijk dezelfde boodschap.

De aanpak verloopt stapsgewijs:

1. Het kind oefent zonder luier en leert lichamelijke signalen herkennen;
2. Daarna draagt het kind een losse broek zonder onderbroek;
3. Vervolgens worden korte uitstapjes zonder luier geoefend;
4. Wanneer deze stappen voldoende beheerst worden, wordt een onderbroek geïntroduceerd.

Voordat de opvang aansluit, bespreken ouders met mij wanneer zij zijn begonnen, hoe vaak hun kind ongeveer plast, welke signalen zichtbaar zijn, hoe de ontlasting verloopt, of het kind zelf aangeeft dat het moet plassen of poepen en of er sprake is van weerstand, spanning of angst. Ouders zorgen daarnaast voor voldoende gemakkelijk zittende reservekleding.

Binnen de opvang bied ik het toilet of potje regelmatig en op herkenbare momenten aan, zonder hiervan een machtsstrijd te maken. Ik help het kind woorden te geven aan lichamelijke signalen en moedig zelfstandig proberen aan. Dwingen, langdurig op het potje laten zitten of belonen en straffen op basis van het resultaat past niet bij mijn werkwijze.

Wanneer een kind veel spanning ervaart, hevig weerstand biedt of lichamelijke klachten heeft, bespreken we samen of de aanpak moet worden aangepast of tijdelijk gepauzeerd. Bij aanhoudende zorgen kunnen ouders advies vragen aan het consultatiebureau, de huisarts of een andere passende deskundige.

Een uitgebreidere toelichting op deze werkwijze en praktische informatie voor ouders is te lezen in mijn blog over zindelijk worden.

2.11 Samenwerking met ouders

Ik vind een open, eerlijke en actieve samenwerking met ouders belangrijk. Ouders kennen hun kind vanuit de thuissituatie en ik leer het kind kennen binnen de opvang en in contact met andere kinderen. Beide perspectieven zijn waardevol. Door ervaringen, observaties en eventuele zorgen met elkaar te delen, kunnen we beter volgen wat een kind nodig heeft en hoe het zich ontwikkelt.

Samenwerking betekent voor mij dat informatie van beide kanten wordt gedeeld. Ik informeer ouders over het welzijn, gedrag en de ontwikkeling van hun kind binnen de opvang. Van ouders verwacht ik dat zij relevante veranderingen thuis tijdig doorgeven, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, slaap, voeding, gedrag of ontwikkeling. Ook verwacht ik dat ouders openstaan voor overleg en actief meedenken wanneer een kind extra begeleiding of oefening nodig heeft.

De opvoeding thuis hoeft niet op ieder onderdeel hetzelfde te verlopen als binnen de opvang. Wel vind ik het belangrijk dat ouders zich kunnen vinden in de pedagogische basis van De Vrije Ontdekkers. Daaronder vallen onder andere het stimuleren van zelfstandigheid en zelfvertrouwen, het bieden van duidelijke grenzen, ruimte voor emoties en het begeleiden van kinderen zonder onnodige strijd of dwang.

Bij belangrijke ontwikkelingsstappen, zoals zelfstandig eten en drinken, het afbouwen van fles- en speengebruik en later de zindelijkheid, is afstemming extra belangrijk. Ik neem hierin verantwoordelijkheid voor mijn werkwijze binnen de opvang en bespreek tijdig met ouders wat ik observeer en welke vervolgstappen passend kunnen zijn. Van ouders verwacht ik dat zij vanuit hun eigen verantwoordelijkheid thuis actief betrokken zijn en gemaakte afspraken waar nodig ondersteunen. De opvang kan het gezin begeleiden en aanvullen, maar neemt de rol van ouders niet over.

Tijdens de kennismaking bespreek ik mijn pedagogische uitgangspunten en is er ruimte voor vragen, verwachtingen en verschillen van inzicht. Een goede match betekent niet dat we overal precies hetzelfde over hoeven te denken, maar wel dat er voldoende vertrouwen, openheid en overeenstemming is om samen in het belang van het kind te handelen.

3. Werken vanuit de vier pedagogische basisdoelen

De pedagogische kernprincipes uit hoofdstuk 2 vormen de basis van mijn dagelijkse handelen. Vanuit deze werkwijze geef ik invulling aan de vier pedagogische basisdoelen van Riksen-Walraven:

Het bieden van emotionele veiligheid;

Het bevorderen van persoonlijke competenties;

Het bevorderen van sociale competenties;

Het overdragen van normen en waarden.

Deze doelen staan niet los van elkaar. Tijdens spel, verzorging, eetmomenten en contact met anderen ontwikkelen kinderen vaak meerdere vaardigheden tegelijk. In dit hoofdstuk beschrijf ik hoe de vier basisdoelen zichtbaar zijn binnen De Vrije Ontdekkers. De concrete omgangsregels die hierbij horen, zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 5.

3.1 Emotionele veiligheid

Een kind heeft een veilige en vertrouwde basis nodig om te kunnen spelen, ontdekken en zich te ontwikkelen. Daarom bouw ik bewust een band op met ieder kind. Ik observeer zorgvuldig, luister

en reageer sensitief op verbale en non-verbale signalen. Ik bied nabijheid, troost en hulp wanneer een kind die nodig heeft en deel ook plezier en positieve aandacht tijdens gewone momenten van de dag.

Emotionele veiligheid betekent niet dat ieder ongemak direct wordt weggenomen of dat iedere wens wordt gevolgd. Kinderen mogen verdrietig, boos, onzeker of teleurgesteld zijn. Ik help hen deze gevoelens te herkennen en te dragen, blijf beschikbaar en bied ondersteuning die past bij hun leeftijd en behoefte. Wanneer een noodzakelijke grens aanleiding geeft tot sterke emoties, blijft de grens bestaan, terwijl het kind wel nabijheid en begeleiding krijgt.

De kleinschalige en vaste opvangsetting helpt kinderen vertrouwd te raken met mij, de andere kinderen en de omgeving. Een herkenbaar dagritme, vaste plaatsen voor materialen en duidelijke aankondigingen bij overgangen geven houvast. Deze structuur is niet star: ik blijf kijken naar wat een individueel kind op dat moment nodig heeft.

Bij baby's besteed ik veel aandacht aan rustige en persoonlijke verzorgingsmomenten. Ik volg hun slaapritme en voedingsbehoefte zoveel mogelijk, binnen het voedingsbeleid en de praktische en veilige kaders van de opvang. Tijdens de wenperiode let ik extra op signalen van spanning, behoefte aan nabijheid en het geleidelijk opbouwen van vertrouwen.

Ook lichamelijke veiligheid draagt bij aan het gevoel van geborgenheid. Ik houd toezicht, richt de omgeving veilig en overzichtelijk in en bescherm kinderen tegen gevaren die zij nog niet kunnen overzien. Tegelijkertijd neem ik niet ieder passend ontwikkelingsrisico weg. De concrete maatregelen rondom veiligheid en gezondheid zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 9.

3.2 Persoonlijke competenties

Persoonlijke competenties zijn vaardigheden die kinderen helpen om steeds zelfstandiger, veerkrachtiger en zekerder in hun omgeving te functioneren. Hieronder vallen onder andere motorische en cognitieve vaardigheden, taal, creativiteit, concentratie, doorzettingsvermogen, probleemoplossend denken en het geleidelijk leren reguleren van emoties en gedrag.

Ik bied een rijke maar rustige speelomgeving met materialen en activiteiten die passen bij de leeftijd, ontwikkeling en interesses van de kinderen. Kinderen kunnen onder andere bouwen, puzzelen, sorteren, tekenen, knutselen, voorwerpen onderzoeken, bewegen en deelnemen aan sensomotorisch spel. Ook voorlezen, zingen en gesprekken tijdens spel en dagelijkse verzorging dragen bij aan hun ontwikkeling.

Ik observeer wat een kind al kan en welke volgende stap binnen bereik lijkt te liggen. Vervolgens bied ik passende uitdaging, tijd om zelf te proberen en ondersteuning waar dat nodig is. Ik neem een handeling niet onnodig over, maar verwacht ook niet dat een jong kind iets zonder hulp moet kunnen. De hoeveelheid begeleiding verschilt per kind en wordt geleidelijk afgebouwd wanneer een kind meer zelf kan.

Vrij spel neemt binnen de opvang een belangrijke plaats in. Tijdens vrij spel maken kinderen eigen keuzes, gebruiken zij hun fantasie en oefenen zij met concentratie, initiatief en het oplossen van

kleine problemen. Ik hoef hun spel niet voortdurend te sturen of verveling direct op te lossen. Soms ontstaat juist vanuit een rustig of ogenschijnlijk saai moment een nieuw spelidee.

Bij taalontwikkeling benoem ik wat kinderen doen, zien en voelen, lees ik voor en geef ik kinderen tijd om zelf te reageren. Ik sluit aan bij hun taalniveau en geef woorden voor nieuwe ervaringen, zonder van ieder gesprek een lesmoment te maken.

Wanneer iets niet direct lukt, moedig ik een kind aan om te blijven proberen of een andere aanpak te zoeken. Mijn feedback is zoveel mogelijk concreet en gericht op wat ik zie, bijvoorbeeld: “Je bleef proberen totdat het lukte” of “Je hebt zelf een oplossing gevonden.” Zo krijgt een kind erkenning voor het proces, zonder dat presteren het doel van spelen wordt.

Door kinderen ruimte, passende uitdaging en betrouwbare ondersteuning te bieden, krijgen zij gelegenheid om nieuwe vaardigheden te oefenen en vertrouwen op te bouwen in hun eigen mogelijkheden.

3.3 Sociale competenties

Binnen de opvang krijgen kinderen dagelijks gelegenheid om anderen te ontmoeten en sociale vaardigheden te oefenen. Zij leren onder andere contact maken, naast en met elkaar spelen, communiceren, samenwerken, wachten, rekening houden met anderen en hulp vragen of aanbieden.

Ik houd hierbij rekening met de leeftijd en ontwikkeling van ieder kind. Vooral jonge kinderen spelen vaak nog naast elkaar en bekijken situaties voornamelijk vanuit hun eigen behoefte. Ik verwacht daarom niet dat zij uit zichzelf altijd kunnen delen, wachten of begrijpen wat een ander voelt. Ik benoem wat er gebeurt, geef woorden aan gevoelens en behoeften en laat zien welk gedrag passend is.

Delen betekent binnen mijn opvang niet dat een kind speelgoed waarmee het bezig is onmiddellijk moet afstaan. Ik help kinderen om op hun beurt te wachten, iets te vragen of tijdelijk ander materiaal te kiezen. Tegelijkertijd begeleid ik kinderen bij het eerlijk gebruiken van gezamenlijk materiaal, zodat één kind dit niet onbeperkt voor zichzelf houdt.

Spanningen en conflicten horen bij het samenzijn in een groep en kunnen waardevolle oefenmomenten zijn. Ik geef kinderen ruimte om kleine situaties, voor zover zij dat al kunnen, zelf op te lossen. Wanneer zij er niet uitkomen of wanneer gedrag onveilig wordt, grijp ik in. Slaan, bijten, schoppen, duwen en ander gedrag waarmee een kind zichzelf of een ander pijn doet, stop ik direct.

Na een conflict besteed ik eerst aandacht aan veiligheid en het tot rust komen. Daarna help ik kinderen begrijpen wat er gebeurde en begeleid ik hen bij het herstellen van het contact. Dat kan bijvoorbeeld door speelgoed terug te geven, te helpen iets opnieuw op te bouwen, te vragen of het weer gaat of samen een nieuwe afspraak te maken. Herstel is daarbij meer dan alleen het uitspreken van het woord ‘sorry’.

Ik geef zelf het voorbeeld door vriendelijk en respectvol te communiceren, grenzen serieus te nemen en behulpzaam te zijn. Door herhaling, begeleiding en dagelijkse ervaringen krijgen kinderen de gelegenheid om stap voor stap empathie, weerbaarheid en vertrouwen in contact met anderen te ontwikkelen.

3.4 Normen, waarden en christelijke identiteit

De Vrije Ontdekkers is een gastouderopvang met een bijbels-christelijke grondslag. Mijn geloof in Jezus is geen losse of uitsluitend optionele toevoeging, maar vormt de basis van mijn houding, keuzes en dagelijkse omgang met de kinderen. Ouders hoeven zelf niet christelijk te zijn, maar kiezen wel bewust voor opvang waarin de christelijke identiteit herkenbaar aanwezig is.

Waarden zoals liefde, geduld, eerlijkheid, dankbaarheid, vergeving, zelfbeheersing en zorg voor elkaar staan centraal. Ik geef hierin zelf het voorbeeld door vriendelijk en respectvol te spreken, verantwoordelijkheid te nemen en fouten waar nodig te herstellen. Kinderen leren dat we elkaar geen pijn doen, dat ‘stop’ betekent dat iemand moet stoppen en dat we zorgvuldig omgaan met mensen, dieren, materialen en onze omgeving.

Schelden, vloeken en grof of respectloos taalgebruik worden binnen mijn huis en opvang niet geaccepteerd. Wanneer een kind ongepast taalgebruik overneemt of gebruikt, reageer ik rustig en duidelijk. Ik benoem dat we binnen De Vrije Ontdekkers niet zo spreken en bied woorden aan die het kind wel kan gebruiken. Daarbij corrigeer ik het gedrag zonder het kind als persoon af te wijzen of te beschamen.

Ook muziek, verhalen, boeken, media en activiteiten kies ik bewust. Ik speel geen wereldse muziek voor volwassenen binnen de opvang. Kinderliedjes en ander materiaal moeten passend zijn bij de leeftijd van de kinderen en mogen niet ingaan tegen de christelijke normen en waarden van De Vrije Ontdekkers. Christelijke kinderliedjes, Bijbelverhalen en gebed kunnen onderdeel zijn van de opvang. Voor het slapen zing ik een christelijk slaapliedje.

Ik bied geen yoga of activiteiten aan die gebaseerd zijn op andere religieuze of spirituele gebruiken. Binnen de opvang vier ik uitsluitend feestdagen met een christelijke betekenis. Feestdagen en vieringen vanuit andere religies, levensbeschouwingen of spirituele tradities maken geen onderdeel uit van het activiteitenaanbod.

Kinderen en gezinnen met een andere culturele of levensbeschouwelijke achtergrond worden met respect behandeld. Er is ruimte voor vragen en gesprekken over verschillen, zonder andere mensen of overtuigingen te bespotten of minderwaardig te behandelen. Respect voor andere achtergronden betekent binnen De Vrije Ontdekkers echter niet dat de opvang levensbeschouwelijk neutraal is of dat iedere traditie in het programma wordt opgenomen.

Tijdens de kennismaking informeer ik ouders duidelijk over deze identiteit en werkwijze. Zo kunnen zij bewust beoordelen of de christelijke grondslag van De Vrije Ontdekkers past bij wat zij voor hun kind zoeken.

4. Ontwikkeling volgen en bespreken

Ik volg de ontwikkeling van ieder kind voortdurend tijdens spel, verzorging, eetmomenten, beweging en contact met anderen. Ik kijk naar wat een kind al kan, waar het belangstelling voor toont, welke nieuwe vaardigheden ontstaan en op welke gebieden het mogelijk extra ondersteuning nodig heeft. Deze observaties gebruik ik om mijn begeleiding en het aanbod van materialen en activiteiten passend af te stemmen.

Het volgen en bespreken van de ontwikkeling is niet beperkt tot formele evaluatiemomenten. Bij het ophalen geef ik ouders doorgaans een persoonlijke en uitgebreide overdracht. Ik vertel niet alleen over eten en slapen, maar ook over het welzijn, spel, gedrag, sociale contacten, nieuwe vaardigheden en andere bijzonderheden van hun kind.

Wanneer mij iets opvalt, communiceer ik daar open, eerlijk en direct over. Ik wacht niet tot de halfjaarlijkse evaluatie wanneer informatie eerder relevant is. Ook zorgen of lastige observaties bespreek ik tijdig en op een respectvolle en feitelijke manier. Daarbij is er ruimte voor de ervaringen en visie van ouders. Wanneer een onderwerp meer rust of tijd nodig heeft dan tijdens het ophalen beschikbaar is, plannen we hiervoor een apart gesprek.

Daarnaast werk ik met het kindvolgsysteem van Gastouderbureau 4Kids. Iedere zes maanden vul ik voor ieder kind de bijbehorende documentatie in. Hiermee wordt de ontwikkeling op een vaste en systematische manier gevolgd.

Na iedere halfjaarlijkse invulling bespreek ik de uitkomsten tijdens een evaluatie met de ouders. Ouders kunnen hun ervaringen vanuit de thuissituatie delen en ik licht toe wat ik binnen de opvang observeer. Samen bespreken we de ontwikkeling, sterke kanten, aandachtspunten en eventuele volgende stappen.

Het kindvolgsysteem is bedoeld om de ontwikkeling zorgvuldig te volgen en niet om zelfstandig een medische of ontwikkelingsdiagnose te stellen. Wanneer verdere ondersteuning of beoordeling wenselijk lijkt, kunnen we in overleg Gastouderbureau 4Kids of een passende deskundige betrekken. Ik blijf daarbij binnen mijn eigen professionele rol en verantwoordelijkheid als gastouder.

Voor het vastleggen van ontwikkelingsgegevens wordt uitdrukkelijke toestemming van ouders gevraagd. De gegevens worden zorgvuldig behandeld volgens de geldende privacyregels en de werkwijze van Gastouderbureau 4Kids. Informatie wordt niet zonder toestemming met andere professionals, school of een andere opvang gedeeld, tenzij een wettelijke verplichting of de veiligheid van het kind ander handelen noodzakelijk maakt.

5. Omgangsregels binnen De Vrije Ontdekkers

Binnen De Vrije Ontdekkers gelden duidelijke omgangsregels die zorgen voor veiligheid, respect en voorspelbaarheid. Deze regels sluiten aan bij mijn pedagogische werkwijze en de bijbels-christelijke waarden van mijn opvang.

Van jonge kinderen verwacht ik niet dat zij alle regels al zelfstandig begrijpen en beheersen. Zij zijn deze vaardigheden nog aan het ontwikkelen. Het is mijn verantwoordelijkheid om de grenzen te bewaken, passend gedrag voor te doen en kinderen hier steeds opnieuw in te begeleiden.

De volgende regels vormen de basis van onze dagelijkse omgang:

- Alle gevoelens mogen er zijn, maar niet ieder gedrag is toegestaan.
- We doen onszelf en anderen geen pijn. Ik stop slaan, schoppen, bijten, knijpen en duwen direct.
- Wanneer iemand ‘stop’ zegt of laat merken dat iets niet prettig is, moet het gedrag stoppen.
- We respecteren elkaars lichaam, persoonlijke ruimte en grenzen.
- We praten vriendelijk en respectvol. Schelden, vloeken en grof taalgebruik worden niet geaccepteerd.
- We pakken speelgoed waarmee een ander kind speelt niet zomaar af. We vragen, wachten of zoeken tijdelijk iets anders.
- Gezamenlijk materiaal is voor iedereen. Ik help kinderen om het om de beurt en op een eerlijke manier te gebruiken.
- We gaan zorgvuldig en veilig om met speelgoed, boeken, meubels en andere materialen.
- We helpen elkaar en dragen, passend bij onze leeftijd en mogelijkheden, bij aan opruimen en dagelijkse werkzaamheden.
- We sluiten niemand bewust buiten en behandelen verschillen met respect. Een kind mag tegelijkertijd ook behoefte hebben om alleen te spelen.
- Na een conflict help ik kinderen om tot rust te komen, elkaar te begrijpen en het contact op een passende manier te herstellen.

Wanneer een grens wordt overschreden, grijp ik rustig en duidelijk in. Bij onveilig gedrag stop ik eerst wat er gebeurt en zorg ik voor de veiligheid van de betrokken kinderen. Daarna benoem ik kort de grens en laat ik zien of vertel ik wat het kind wél kan doen.

Waar mogelijk bied ik een passend alternatief. Wanneer dat nodig is, volgt een logisch en leeftijdsadequaat gevolg dat rechtstreeks aansluit bij de situatie. Een kind dat materiaal onveilig blijft gebruiken, kan dat materiaal bijvoorbeeld tijdelijk niet meer gebruiken. Dit is niet bedoeld om het kind te beschamen of bang te maken, maar om de situatie veilig te houden en opnieuw oefenen mogelijk te maken.

Een kind mag boos, verdrietig of teleurgesteld reageren op een grens. Ik erken die emotie en blijf beschikbaar voor ondersteuning, terwijl een noodzakelijke grens blijft bestaan. Bij herhaald gedrag kijk ik ook naar mogelijke oorzaken, zoals vermoeidheid, overprikkeling, frustratie, behoefte aan beweging of een vaardigheid die het kind nog niet beheerst.

Zo leren kinderen binnen een duidelijke en liefdevolle omgeving stap voor stap hoe zij veilig, respectvol en zorgzaam met zichzelf en anderen kunnen omgaan.

6. Een dag bij De Vrije Ontdekkers

6.1 Wennen aan de opvang

Voorafgaand aan de start met volledige opvangdagen plan ik doorgaans in de twee weken daarvoor één of meer wendagen. Hoeveel wenmomenten nodig zijn en hoelang deze duren, hangt onder andere af van de leeftijd, eerdere opvangervaringen en reacties van het kind. De invulling en opbouw worden altijd vooraf met mij afgestemd.

Het eerste wenmoment duurt meestal een halve dag of korter. Tijdens het wennen blijft de ouder niet in de opvangruimte. Het brengen, afscheid nemen en ophalen vindt, net als tijdens gewone opvangdagen, aan de deur plaats. Zo maakt het kind vanaf het begin kennis met de dagelijkse gang van zaken binnen de opvang.

Tijdens het wenmoment bied ik nabijheid, rust en begeleiding en observeer ik hoe het kind reageert op het afscheid, mij, de andere kinderen, de omgeving en het dagritme. Verdriet of spanning bij het afscheid hoeft niet te betekenen dat het wennen niet goed verloopt. Veel kinderen hebben tijd en ondersteuning nodig om vertrouwen op te bouwen.

Wanneer een kind ondanks begeleiding langdurig zeer overstuur blijft, niet voldoende tot rust kan komen of wanneer ik de opvang op dat moment niet verantwoord kan voortzetten, neem ik contact op met de ouders. In overleg wordt het kind dan eerder opgehaald.

De opvanguren worden vervolgens geleidelijk uitgebreid tot het kind volledige opvangdagen kan volgen. Het tempo van deze opbouw wordt in overleg bepaald en kan worden aangepast wanneer het kind meer tijd nodig heeft. Ook na de eerste volledige opvangdagen blijf ik het welzijn van het kind zorgvuldig volgen en bespreek ik met ouders hoe het wennen verloopt.

6.2 Dagritme

Bij De Vrije Ontdekkers werk ik met een rustig en herkenbaar dagritme. Terugkerende momenten zoals binnenkomen, spelen, eten, verzorgen, slapen en naar huis gaan bieden kinderen houvast. Dit ritme is geen strak tijdschema. Ik houd rekening met de leeftijd, ontwikkeling en behoeften van de kinderen en met wat er die dag binnen de groep nodig is.

De dag begint met een warm welkom en een korte overdracht door de ouder. Ik begeleid het afscheid en help het kind om rustig over te gaan van thuis naar de opvang. Terwijl de kinderen binnenkomen, is er ruimte voor vrij spel en kunnen zij op hun eigen manier de dag beginnen.

Gedurende de dag wisselen vrij spel, verzorgingsmomenten, eetmomenten en aangeboden activiteiten elkaar af. Ik bied onder andere voorlezen, zingen, creatieve activiteiten, sensomotorisch spel en Montessori-geïnspireerde materialen aan. Ook gewone dagelijkse bezigheden, zoals tafeldekken, opruimen, handen wassen of helpen bij een eenvoudige taak, bieden waardevolle leermomenten.

Niet ieder moment wordt door mij ingevuld of gestuurd. Kinderen krijgen tijd om zelf te kiezen, hun spel te herhalen, rustig te observeren of zich een poosje te vervelen. Ik kijk naar wat er in hun spel ontstaat en bied nieuwe materialen of begeleiding wanneer dat passend is.

Er zijn vaste eet- en drinkmomenten. We eten gezamenlijk en ik bied onder andere een warme, huisgemaakte lunch en passende tussendoortjes aan. Kinderen krijgen, afhankelijk van hun leeftijd en mogelijkheden, ruimte om zelf te eten, drinken, mee te helpen en na afloop op te ruimen. Water is gedurende de dag beschikbaar.

We spelen regelmatig buiten in de tuin of gaan eropuit wanneer het weer, de samenstelling van de groep, slaap- en verzorgingsmomenten en het verloop van de dag dit toelaten. Buiten zijn is een belangrijk onderdeel van de opvang, maar vindt niet noodzakelijk iedere dag plaats.

Verschonen, toiletbezoek en andere verzorgingsmomenten verlopen rustig en met persoonlijke aandacht. Ik vertel kinderen wat ik ga doen, betrek hen waar mogelijk bij de handeling en stimuleer geleidelijk hun zelfstandigheid.

Bij baby's volg ik het individuele slaapritme zoveel mogelijk. Oudere kinderen slapen of rusten op herkenbare momenten die passen bij hun behoefte. Ik zorg voor een rustig overgangsmoment en zing voor het slapen een christelijk slaapliedje.

Aan het einde van de opvangdag is er opnieuw ruimte voor vrij spel en verzorging. Bij het ophalen geef ik ouders aan de deur een persoonlijke overdracht over het welzijn, eten, slapen, spel, gedrag, ontwikkeling en eventuele bijzonderheden van hun kind. Wanneer een onderwerp meer tijd, rust of privacy vraagt, maken we hiervoor een afzonderlijke afspraak.

7. Eten en drinken bij De Vrije Ontdekkers

Ik bied gevarieerde voeding aan die voedzaam én smakelijk is. Daarbij kies ik zoveel mogelijk voor gewone, weinig bewerkte producten en huisgemaakte gerechten.

In de ochtend eten we fruit of ontbijt. Tussen de middag bied ik meestal een warme maaltijd aan, bijvoorbeeld soep, pasta of een gerecht met rijst, vlees en groenten. Na het rustmoment volgt een lichte snack, zoals fruit, groente, kaas of een volkoren soepstengel. Water is gedurende de dag beschikbaar.

Mijn werkwijze rond bijvoeding, zelfstandig eten, eetdwang, flesvoeding en melk uit een beker is beschreven in hoofdstuk 2.

Allergieën, intoleranties, medisch noodzakelijke diëten en relevante culturele voedingswensen worden tijdens de intake besproken. Ik beoordeel samen met ouders welke aanpassingen binnen de opvang veilig en praktisch uitvoerbaar zijn. Bij een ernstige allergie leggen we duidelijke afspraken vast over het vermijden van het allergeen, het herkennen van een reactie en het handelen in een noodsituatie.

Kinderen nemen in principe geen eigen eten mee. Een uitzondering kan worden gemaakt voor melkvoeding of voeding die vanwege een allergie of medisch noodzakelijk dieet nodig is, mits dit vooraf met mij is afgesproken.

Eventuele verjaardagstraktaties worden vooraf afgestemd en moeten passen bij de leeftijd, veiligheid en dieetbehoeften van de aanwezige kinderen.

8. Opvangomgeving

De opvang vindt plaats in een warme en huiselijke omgeving. De speelruimte is rustig en overzichtelijk ingericht en biedt kinderen gelegenheid om zelfstandig te spelen, bewegen, ontdekken en tot rust te komen.

Spel- en ontwikkelingsmaterialen hebben herkenbare plaatsen en worden zorgvuldig gekozen op basis van leeftijd, ontwikkeling en interesse. Ik bied onder andere constructiemateriaal, puzzels, boeken, creatieve materialen, sensomotorisch materiaal en Montessori-geïnspireerd speelgoed aan. De keuze van materialen, boeken en media sluit tevens aan bij de christelijke identiteit van De Vrije Ontdekkers.

Het beschikbare speelgoed wordt iedere acht dagen gerouleerd. Daardoor blijft het aanbod overzichtelijk en ontmoeten kinderen regelmatig opnieuw of ander materiaal, zonder dat de ruimte voortdurend vol staat met speelgoed.

Voor baby’s is er een veilige plek op de grond waar zij vrij kunnen liggen, rollen, reiken en bewegen. De pedagogische uitgangspunten rond vrije motorische ontwikkeling zijn beschreven in hoofdstuk 2.

Er is een aparte, goed geventileerde slaapruimte. Kinderen slapen in gewone ledikanten en niet in afsluitbare stapelledikanten. Ieder kind heeft een eigen slaapplaats en gebruikt zijn of haar eigen slaapzakje. Zo sluit ook de slaapomgeving aan bij het huiselijke karakter van de opvang.

Daarnaast beschikt de opvang over een veilige achtertuin waarin kinderen kunnen bewegen, spelen en de buitenomgeving ontdekken. Bij passend weer kunnen ook baby’s buiten op een kleed of mat liggen.

Ik werk met een kleinschalige en zoveel mogelijk vaste groep van maximaal vier gastkinderen tegelijk. De gastkinderen zijn tussen de nul en vier jaar oud. De precieze leeftijdsopbouw kan per dag verschillen en kan bestaan uit zowel baby’s als dreumesen en peuters. Bij het samenstellen van de groep houd ik rekening met de leeftijden, verzorgingsbehoeften en geldende wettelijke grenzen.

Binnen de gastouderopvang mogen maximaal zes kinderen tegelijk aanwezig zijn. Daarbinnen gelden aanvullende grenzen van maximaal vijf kinderen jonger dan vier jaar, maximaal vier kinderen jonger dan twee jaar en maximaal twee kinderen jonger dan één jaar. Mijn eigen kinderen worden tot hun achtste verjaardag meegerekend wanneer zij tijdens de opvang aanwezig zijn. Daardoor kan het aantal gastkinderen dat op een bepaald moment aanwezig kan zijn lager zijn dan vier.

De concrete maatregelen rond inrichting, hygiëne, toezicht en lichamelijke veiligheid zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 9.

9. Veiligheid binnen de opvang en Meldcode

9.1 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Bij signalen of een vermoeden van huiselijk geweld, kindermishandeling of verwaarlozing handel ik volgens de geldende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en het bijbehorende protocol van Gastouderbureau 4Kids.

Ik neem opvallende signalen serieus, observeer zorgvuldig en leg relevante feiten en waarnemingen vast. Daarbij maak ik onderscheid tussen wat ik zelf heb gezien of gehoord en mijn interpretatie daarvan. Ik doe niet zelfstandig onderzoek en trek niet zonder zorgvuldige afweging een conclusie.

Volgens de stappen van de meldcode overleg ik waar nodig met Gastouderbureau 4Kids en kan ik anoniem advies vragen aan Veilig Thuis. Vervolgens bespreek ik de zorgen in beginsel met de ouders, tenzij dit de veiligheid van het kind of een zorgvuldige aanpak in gevaar kan brengen. Daarna weeg ik de aard en ernst van de situatie en besluit ik, met behulp van het geldende afwegingskader, welke vervolgstap nodig is.

Het volgen van de meldcode betekent niet dat ieder vermoeden automatisch tot een melding leidt. Wanneer passende hulp kan worden georganiseerd en dit tot voldoende en blijvende veiligheid kan leiden, kan daarop worden ingezet. Bij acute of structurele onveiligheid, of wanneer passende hulp niet mogelijk of onvoldoende is, doe ik een melding bij Veilig Thuis.

Bij direct gevaar handel ik onmiddellijk en schakel ik de passende hulpdiensten in. Het belang en de veiligheid van het kind staan bij iedere afweging voorop. Informatie wordt zorgvuldig behandeld en alleen gedeeld voor zover dit noodzakelijk is om verantwoord te kunnen handelen.

9.2 Veiligheid en gezondheid

De opvangomgeving wordt jaarlijks samen met Gastouderbureau 4Kids gecontroleerd aan de hand van een risico-inventarisatie. Aandachtspunten worden besproken en waar nodig aangepast. Ik houd voortdurend toezicht, maar bied kinderen binnen veilige grenzen ook ruimte om passende ontwikkelingsrisico’s te nemen.

Binnen de opvang gelden onder andere de volgende maatregelen:

- Veiligheidsriemen van kinderstoelen worden altijd gebruikt.
- Schoonmaakmiddelen, medicijnen en andere gevaarlijke producten staan buiten bereik van kinderen en achter een kinderslot.
- Speelgoed en materialen worden gecontroleerd op beschadigingen en geschiktheid voor de leeftijd van de kinderen.
- Elastiekjes en haarspeldjes worden vóór het slapen verwijderd.

- Flesvoeding wordt nooit in bed gegeven, maar onder toezicht in de woonkamer.
- Meegebrachte knuffels en spenen worden gecontroleerd op veiligheid en hygiëne. Beschadigde spenen worden niet gebruikt.
- Handen worden gewassen na toiletbezoek, buitenspelen en activiteiten waarbij dat nodig is.
- De opvangruimte wordt dagelijks gereinigd en tussendoor opgeruimd of geveegd waar nodig. Speelgoed en andere materialen worden regelmatig schoongemaakt.
- Bij zonnig weer gebruik ik, in overleg met ouders, zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor.

Tijdens slaapmomenten volg ik de geldende richtlijnen voor veilig slapen en het protocol van Gastouderbureau 4Kids. De inrichting van de slaapruimte en de individuele slaapplaatsen is beschreven in hoofdstuk 8.

Medicijnen dien ik alleen toe na voorafgaande schriftelijke toestemming en volgens de gemaakte afspraken. Bij ziekte, koorts of mogelijk besmettingsgevaar beoordeel ik of verantwoorde opvang mogelijk is. Waar nodig volg ik de richtlijnen van het RIVM en Gastouderbureau 4Kids en kan ik ouders vragen hun kind op te halen.

Ik beschik over een geldig EHBO-certificaat voor baby’s en kinderen. Daarnaast is er een volwassen achterwacht geregeld die tijdens de opvang bereikbaar is en in een noodsituatie binnen vijftien minuten aanwezig kan zijn. Bij een ernstig of acuut medisch incident schakel ik direct professionele hulp in en informeer ik de ouders zo spoedig mogelijk.

9.3 Vaccinatiebeleid

Ouders maken zelf de keuze of zij hun kind laten vaccineren volgens het Rijksvaccinatieprogramma. Vaccinatiestatus is binnen De Vrije Ontdekkers geen standaardvoorwaarde voor plaatsing. Kinderen worden niet uitsluitend vanwege het ontbreken van een vaccinatie geweigerd.

Dit betekent niet dat vaccinatiestatus bij een besmettelijke ziekte medisch geen rol kan spelen. Wanneer er binnen de opvang of directe omgeving sprake is van een besmettelijke ziekte of uitbraak, volg ik de actuele richtlijnen en adviezen van het RIVM, de GGD en Gastouderbureau 4Kids. Afhankelijk van de ziekte en de concrete situatie kunnen aanvullende maatregelen of tijdelijke afwezigheid noodzakelijk zijn.

Ouders informeren mij zo spoedig mogelijk wanneer hun kind een besmettelijke ziekte heeft of mogelijk met een relevante besmetting in contact is geweest. Wanneer andere ouders moeten worden geïnformeerd, doe ik dit zonder onnodig bekend te maken om welk kind of gezin het gaat. Gezondheidsgegevens en informatie over vaccinatiestatus worden zorgvuldig en vertrouwelijk behandeld.

10. Actualisatie en toepassing

Dit pedagogisch werkplan beschrijft de visie, uitgangspunten en gebruikelijke werkwijze van De Vrije Ontdekkers. De dagelijkse invulling kan verschillen door de leeftijd en behoeften van de kinderen, de samenstelling van de groep, het weer en andere omstandigheden. Individuele afstemming vindt altijd plaats binnen de pedagogische kernprincipes, christelijke identiteit en veiligheidskaders van de opvang.

Het werkplan wordt gebruikt in samenhang met de opvangovereenkomst, algemene voorwaarden, huisregels, protocollen en het pedagogisch beleid van Gastouderbureau 4Kids en de geldende wet- en regelgeving.

Ik evalueer mijn werkwijze regelmatig en pas het werkplan aan wanneer ervaringen uit de praktijk, pedagogische coaching, nieuwe inzichten of gewijzigde richtlijnen en wetgeving daar aanleiding toe geven. Belangrijke inhoudelijke wijzigingen worden tijdig met ouders gecommuniceerd. De meest actuele versie van het pedagogisch werkplan is beschikbaar via mijn website.

11. Bronnen en geraadpleegde richtlijnen

Dit pedagogisch werkplan is gebaseerd op een combinatie van professionele ervaring, het pedagogisch beleid van Gastouderbureau 4Kids, geldende wet- en regelgeving en pedagogische en wetenschappelijke bronnen. De geraadpleegde bronnen ondersteunen de algemene uitgangspunten rondom ontwikkeling, interactie, beweging, voeding en veiligheid.

Niet iedere praktische keuze binnen De Vrije Ontdekkers volgt rechtstreeks uit wetenschappelijk onderzoek. Sommige keuzes komen voort uit de kleinschalige aard van de opvang, mijn professionele afwegingen, de praktische uitvoerbaarheid en de christelijke identiteit van de opvang.

11.1 Pedagogiek en kinderopvang

- Gastouderbureau 4Kids. *Pedagogisch beleidsplan en bijbehorende protocollen*. Meest actuele versie.
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Infoblad Pedagogisch werkplan voor gastouders, versie december 2025.
- Nederlands Jeugdinstituut. Hoe zorg je voor goede kinderopvang?
- Boogaard, M., Hoex, J., Van Daalen-Kapteijns, M. & Gevers Deynoot-Schaub, M. *Pedagogisch kader gastouderopvang*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Montessori, M. *The Absorbent Mind*. De oorspronkelijke pedagogische uitgangspunten van Maria Montessori worden gebruikt als inspiratiebron en niet als volledig of uitsluitend opvoedkundig systeem.

11.2 Spel, beweging en ontwikkeling

- World Health Organization. Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age, 2019.
- VeiligheidNL. Risicovol spelen in de kinderopvang: vind de balans.
- Brussoni, M. e.a. What is the relationship between risky outdoor play and health in children? A systematic review, 2015.

11.3 Voeding en leren eten

- World Health Organization. Guideline for complementary feeding of infants and young children 6–23 months of age, 2023.
- Voedingscentrum. Is de Rapley-methode veilig voor mijn baby?
- Correia, L. e.a. Complementary feeding approaches and risk of choking: a systematic review, 2024.
- Fangupo, L.J. e.a. A baby-led approach to eating solids and risk of choking, 2016.

11.4 Veiligheid en gezondheid

- VeiligheidNL. Wiegendood: wat kun je doen om het risico te verkleinen?
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Landelijke richtlijnen infectieziektebestrijding.
- Rijksoverheid. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Eisen aan gastouders.

Digitale bronnen voor het laatst geraadpleegd: september 2026.